

vání politologové. Oficiálním jazykem Letní školy byla samozřejmě angličtina.

Komunikaci, která bývá na vědeckých kongresech pro účastníky ze zemí střední a východní Evropy tvrdým oříškem, mezi lektory a studenty Letní školy v mnohém usnadnil úvodní seminář, který se z oficiálního zahájení plynule proměnil v diskusi o problémech doprovázejících sociopolitickou a socioekonomickou transformaci zemí střední a východní Evropy. Diskusím a bližšímu navázání kontaktů mezi všemi účastníky navzájem přála i řada

neformálních akcí Letní školy, "kávové" přestávky mezi jednotlivými přednáškami a semináři, ubytovací středisko situované na venkově, ve kterém byli účastníci "zakonzervováni" a také relativně nevelký počet studentů.

Při odjezdu se s námi organizátoři z Varšavské univerzity a Institutu sociálních studií loučili slovy "na shledanou příští rok". Pokud se pokusí o projekt Letní školy i v roce 1994, přeji jim, aby byl úspěšný jako ten letošní.

Klára Vlachová

Studium sociologie na Uppsalské univerzitě

V současné době, kdy Švédsko prožívá ekonomickou a politickou krizi, vzrůstá počet těch, kteří chtějí studovat na vysoké škole. Je to podmíněno jak na zdejší poměry nezvykle vysokou a stále vzrůstající nezaměstnaností, tak i tím, že vysokoškolský život je dobře zabezpečen. Každý, kdo splní přijímací formality, tzn. vysokoškolský test (který je pro všechny nastávající vysokoškolské studenty stejný a poměrně náročný) a má dostatečně dobré známky z gymnázia nebo jiné střední školy, má nárok na vysokou půjčku od státu. Měsíčně od září do května si studenti půjčují 4 700 švédských korun a současně dostávají příspěvek 2 000 SEK. Studium samotné je sice téměř bezplatné (300 SEK za semestr), ale studenti si kupují před začátkem každého nového kursu potřebnou literaturu, která je až stonásobně dražší než české knihy. Nájemné činí měsíčně 1 000-2 000 SEK podle toho, jestli student bydlí na koleji, nebo má vlastní byt. Studentské byty nejsou žádnou výjimkou a téměř každý má po určité době studia na takový byt nárok. Při výpočtu nákladů nemůžeme zapomenout na to, že Švédsko je země s vysokou životní úrovní a náklady na běžné každodenní potřeby jsou ve srovnání s jinými zeměmi západní Evropy velmi vysoké.

Peníze se ovšem nedostávají automaticky, nýbrž každý musí splnit svoje studijní povinnosti a dosáhnou nejméně 15 bodů za jeden semestr. Semestry se skládají z několi-

ka kursů (většinou měsíčních), po jejichž absolvování se vykonává písemná (3-5 hodinová) nebo ústní zkouška, příp. seminární práce. Po úspěšném zvládnutí zkoušky obdrží student 5-10 bodů, a to podle náročnosti zkoušky. Zkouškové období je tedy vlastně každý měsíc. Pokud student zkoušku nezvládne, může ji opakovat tak dlouho, dokud bude mít trpělivost a chuť. Při nedosažení potřebného počtu bodů nepřestává student studovat, ale zastavuje se mu měsíční příjem.

Švédský student má nesporně výhodu v tom, že není finančně závislý na rodičích ani na nikom jiném a přitom dostává pravidelně určitý nezanedbatelný finanční obnos. V době prázdnin, tedy v červnu, červenci a srpnu se peníze nevyplácejí, a tak jsou studenti nuceni si hledat letní brigádu. V minulosti to nebyl žádný problém, ale letos jsou možnosti v důsledku ekonomické krize velmi omezené.

Za celou dobu studia si švédský student vypůjčí až 250 000 SEK, které bude muset v budoucnu postupně splatit. Vypadá to jako velická suma, ale situace není tak hrozná. Peníze se začínají splácet až v době, kdy má každý svoji stálou práci s tím, že je možnost stanovit si vyšší procenta z platu, které půjde na splácení dluhu. Maximálně jsou to 4 %, ale mnohdy méně, a proto není výjimkou ten, kdo splácí dluh až do penze.

Celkově je ve Švédsku šest univerzitních měst: Stockholm, Uppsala, Lund, Göteborg, Umea a Linköping. Uppsala se svými 25 tisíci studenty patří k jednomu z největších. Je tu možnost studovat teologickou fakultu, práva,

medicínu a farmacii, na humanistické fakultě kulturu a orientalistiku, na společensko-vědní fakultě ekonomii (obecnou, zahraniční v kombinaci s různými světovými jazyky), politiku, psychologii a sociologii, technické a přírodovědní obory, inženýrství a pedagogiku.

Ten, kdo chce studovat sociologii, musí mít již zvládnuto 40 bodů na univerzitě, přičemž příliš nezáleží na tom, v jakém oboru. Sociologie samotná se studuje ve třech kurech od nejzákladnějších sociologických vědomostí až po samotný výzkum. První kurs obsahuje základy sociologie, sociologickou teorii, metodologii a aplikovanou sociologii. Druhý kurs prohlubuje a doplňuje znalosti z prvního kursu. Třetí kurs je pro pokročilé sociology. V jeho rámci se studenti seznámí s aktuálními problémy a diskusemi v současné sociologii, tedy sociologickou analýzou aktuálních výzkumů. Na závěr píšou studenti samostatnou seminární práci. Výuka se skládá z přednášek, odborných lekcí, skupinových cvičení, seminářů, doplňkových vybraných přednášek a samostatné práce v laboratoři. Laboratoř je k dispozici pro každého a po celý den. Studenti si tak mohou přímo vyzkoušet, co se ten den naučili. Po zvládnutí tří kursů získává student 60 bodů z jednoho předmětu, který se tím pádem stává jeho hlavním předmětem. Když k těmto bodům připočteme předcházejících 40 bodů, stačí základy nějakého jiného, na sociologii navazujícího kursu k tomu, aby student dosáhl titulu bakaláře. K tomu, aby se student mohl stát magistrem, musí dosáhnout 180 bodů a tedy v případě sociologie studovat čtvrtý kurs sociologie, který je náročný tím, že

student musí prokázat již opravdu dobré sociologické vědomosti a pod vedením jednoho či více expertů napsat diplomovou práci. Téma práce je většinou zadáno podnikem, pro který student pracuje. Diplomová práce je tedy využita v praxi a je honorována. Státní zkouška se ve Švédsku nevykonává.

Ten, kdo by se domníval, že ke katedře sociologie patří pouze sociologie jako taková, ten by se velmi mýlil. V rámci katedry je možno studovat sociální psychologii, masmédiá a komunikace, pracovní život, organizaci a personální práci, administrativu v terciární sféře a v neposlední řadě také žurnalistiku. Zvláště poslední ze jmenovaných bych chtěla doporučit k zamyšlení. Neměla by se žurnalistika vyučovat na katedrách sociologie i u nás? Každý sociolog by měl podle mého mít schopnost vyjadřovat se v masmédiích pro nejširší veřejnost.

Kromě výše jmenovaného jsou součástí studia zahraniční stáže. Tím, že stát vyplácí půjčku i příspěvek také v zahraničí, neprovází studium žádné finanční obtíže. V zahraničí se studenti většinou zabývají studiem cizího jazyka.

Na závěr bych chtěla říci, že vzdělávací systém ve Švédsku je na velmi vysoké úrovni a neustále se vyvíjí. Každý student má přístup jak k nejmodernějším počítačům a kopírovacím přístrojům, tak i k moderní knihovně s výborně zpracovaným rešeršním systémem. Tomu, kdo má zájem o kvalitní a vysoce efektivní výuku, mohou švédské univerzity opravdu doporučit.

Martina Říhová

XIII. Rakouský sociologický kongres

Malé státy ve velké společnosti. Evropa mezi globalizací a regionalizací

25.-27. listopadu 1993 se konalo na jihu Rakouska setkání rakouských sociologů k tématu, které i nám má mnoho co říci.

Rudolf Richter, předseda Rakouské sociologické společnosti ve svém zahajovacím referátu charakterizoval jako jeden z cílů kongresu přispět k zodpovězení otázky: "Jak

se malé státy mohou dostat ke slovu ve velké společnosti?" To, že se malé státy nalézají ve velké společnosti, je možno chápat alespoň dvěma způsoby. Jednak velká společnost může být chápána kvantitativně jako sociální systém, který nás obklopuje a v němž vzrůstá vzájemná závislost jednotlivých subsystémů. Druhé možné pojetí velké společnosti, o kterém se R. Richter zmiňuje, je však v přeneseném slova smyslu "lepší společnost" "vyšší společnost", nebo také uzavřená společnost,